

Зварот Івонкі Сурвіллы з нагоды Дня Волі

Зварот старшыні Рады БНР Івонкі Сурвіллы да беларускага народу з нагоды 92-х угодкаў БНР.

Дараючі Суродзічы-Беларусы!

Ад імя Рады Беларуское Народнае Рэспублікі вітаю Вас зь вялікім нацыянальным съятам, Днём Волі, і жадаю Вам правесці яго зь вераю і надзеяю на лепшую будучыню. Беларускі народ даможацца волі ѹдземакратыі, так як дамогся незалежнай дзяржавы. У вольным съвеце мы ведалі, што ніякае зло ня можа быць вечным. Чыталі Трэйцюю ўстаўную грамату Рады БНР, якая абвяшчала незалежнасць Беларуское Народнае Рэспублікі, і верылі, што, калі ѹ 1918 годзе ѹ такіх цяжкіх умовах наш народ здолеў выказаць сваё жаданье быць вольным між вольнымі народамі съвету, дык ён знайдзе ѹ сабе сілы ператрываць зъдзек і няво-

лю савецкіх часоў ды адродзіць зноў сваю незалежную дзяржаву.

З глыбіні сэрца жадаю вам вытрываласці, любові да свайго прыгожага краю, веры ѹ будучыню

й мужнасці, якая характарызуе ўсіх вольных духам людзей.

Прыйдзе час, калі наш народ будзе съяткаваць сваё Вялікае

Працяг на стар. 6

У НУМАРЫ:

КОНКУРС НА НАЙЛЕПШЫ ЭСКІЗ ДОШКІ Ў ГОНАР ЛАРЫСЫ ГЕНІЮШ

Па эскізе пераможцы будзе адлітая памятная дошка Ларысе Геніуш. Пераможцу конкурсу чаекае паездка ѹ Прагу.

Працяг на стар. 5

МАЛАЯ РАДА ЗАЦВЕРДЗІЛА ПЛАН ПРАЦЫ “БАЦЬКАЎШЧЫНЫ” НА ГЭТЫ ГОД

Пасяджэнне Малой Рады Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” адбылося 12 сакавіка ѹ Мінску.

Працяг на стар. 4

Дзень Волі ў Беларусі і замежжы

БЕЛАРУСЬ

Некалькі тысяч чалавек сабрала-ся вечарам 25 сакавіка каля будынка презідіуума Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі на праспекце Незалежнасці ў Мінску, каб адзначыць Дзень Волі. Мітынг прайшоў у разняволенай атмасфери. Было нямала сем'яў з дзецьмі. Асноўную частку ўдзельнікаў складала моладзь. Палітыкі, якія выступілі перад прысутнымі, заклікалі беларусаў да салідарнасці, выказалі надзею на тое, што гэтае свята стане дзяржаўным. Сілы аховы парадку паводзілі сябе досыць карэктна. Акцыя скончылася без затрыманняў.

ЗША

Беларусы ЗША адзначылі Дзень Волі 21 сакавіка. Святкаванне прайшло ў гатэлі "Hyatt Regency" ў Нью-Брансуіку. Мерапрыемствы сумесна ладзілі Нью-Ёркскі і Нью-Джэрсійскі аддзелы Беларуска-амерыканскага задзіночання.

"Гэта была даволі вялікая зала ў гатэлі "Regency" ў Нью-Брансуіку, недалёка ад Нью-Ёрка. Гэта была святочная акадэмія, банкет і канцэрт. Там бралі ўдзел трою сям'і Казакоў, а таксама паэт і бард Сяржук Сокалаў-Воюш", - апавёў кіраўнік Беларуска-амерыканскага задзіночання Віталь Зайка.

Раніцай перад святочнай імпрэзай адбылося святое набажэнства ў царкве Св. Маці Божай Жыровіцкай Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы.

27 сакавіка ў Нью-Ёрку наступаў штаб-кватэры ААН беларусы Амерыкі правялі святочны мітынг, прысвечаны 92-м угодкам абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі.

Выкладчыца Надзея Сычугова правяла 25 сакавіка адкрыты занятак у Паўднёва-заходнім каледжы ў г. Ўінфілд, штат Канзас, з нагоды святкавання 92-й гадавіны абвяшчэння БНР. Мерапрыемства было праведзенае ў межах курсу "Гісторыя і культура Беларусі".

Падчас лекцыі амерыканскія студэнты даведаліся пра гісторыю стварэння Беларускай Народнай Рэспублікі, яе лёс, а таксама пра існаванне ўраду БНР, які да гэтага часу дзейнічае ў эміграцыі.

На занятку таксама быў прадэ-

Дзень Волі адзначаюць беларусы Бельгіі

манстрываны дакументальны фільм Уладзіміра Арлова і Юрый Хашчавацкага "Дзень Волі".

АНТВЕРПЕН (БЕЛЬГІЯ)

25 сакавіка ў 11 гадзін у Беларускай Грэка-Каталіцкай царкве горада Антверпен (Бельгія) адбылася ўрачыстая літургія, прысвечаная Святу Дабравешчання і Дню беларускай незалежнасці. Па традыцыі беларусамі Бельгіі і Францыі была арганізавана паездка і ўскладненне кветак да магілы Міколы Равенскага ў Лювэне. Потым Свята працягнулася ў гісторычным цэнтры Брюселя. Актыўісты Беларуска-Еўрапейскага Задзіночання раздавалі мінакам ўёткі з інфармацыяй аб беларускім свяце і балонікі, вытрыманыя ў беларускіх нацыянальных колерах.

РЫГА (ЛАТВІЯ)

Святочныя мерапрыемствы, прысвечаныя Дню Волі, з удзелам беларускіх выканаўцаў і музычных калектываў адбыліся 27 сакавіка ў Доме Асацыяцыі нацыянальна-культурных таварыстваў Латвіі ў Рызе. Святкаванне ладзілася Латвійскім таварыствам беларускай культуры "Світанак".

ПРАГА (ЧЭХІЯ)

Беларусы Прагі пачалі святкаванне Дня Волі з ускладненіем кветак да магілы дзеячаў БНР на Альшанскіх могілках. Пасля гэтага ў Доме нацыянальных мінішыняў адбылася святочная акадэмія, у межах якой прайшлі высупы-даклады на тэму "БНР: яе пачаткі і перспектывы", дыскусія на тэму "Сучасны погляд

на гістарычна-культурныя праblemsы ў грамадстве, перспектывы развіцця грамадзянскай супольнасці Беларусі", а таксама канцэрт запрошанага з Беларусі гостя – спевака-барда Алея Наркевіча.

ЛОНДАН (ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ)

Святочны сход РУВВ – клуба беларускіх прафесіяналаў Брытаніі, які аб'ядноўвае беларускіх праўнікаў, фінансістаў і бізнесаўцаў, што працујуць у лонданскім City, – адбыўся 26 сакавіка. 28 сакавіка, у Вербную нядзелю, у Беларускім рэлігійна-культурным цэнтры адбыўся малебен за беларускі народ і святочны абед, а таксама прагляд фільма "Тутэйшыя". Для тых, хто прайшоў у беларускі цэнтр упершыню, айцепч Аляксандар Надсан правёў невялікую экспкурсію па Бібліятэцы і музеі імя Ф. Скарыны.

Асноўная святочная мерапрыемства да Дня Волі запланаваныя на сярэдзіну красавіка, калі пасля рамонту будзе адчынены Беларускі дом і адбудзеца прэзентацыя кнігі пра гісторыю Згуртавання беларусаў Вялікабрытаніі.

САНКТ-ПЕЦЯРБУРГ (РАСІЯ)

25 сакавіка ў Санкт-Пецярбургу Беларуское грамадска-культурнае таварыства адсвяткавала Дзень Волі. Урачыстасці прайшлі ў бібліятэцы нацыянальных літаратур.

Вялікі імпрэзу старшыня Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Санкт-Пецярбургу Валянцін Грыцкевіч і яго намеснік Мікола Нікалаеў. З дакладамі пра

БНР выступіў Пётра Амбрасовіч, а сп. Нікалаеў пазнаёмі прысутных са сваёй новай кнігай "Гісторыя беларускай кнігі. Кніжная культура Вялікага Княства Літоўскага". Таксама адбыўся прыём у таварыства новых сяброў - Таццяны Кісловай і Паўла Свідэрскага.

КАЛІНІНГРАД (РАСІЯ)

Беларусы Калінінграда адзначылі Дзень Волі ў складаннем кветак да помніка Францыску Скарыну і святочнай вечарынай.

"Сёлета нас прыняў трактыр "Околица", - распавядае кіраунік Калінінградскага рэгіянальнага грамадскага аб'яднання "Беларуское таварыства культуры" Ігар Шаховіч. - У прасторнай залі пад нацыянальным бел-чырвона-белым сцягам распачалася нетаропкая размова пра нашу мінуўшчыну і наш сучасны клопат. Быў вызначаны спіс імёнаў выдатных беларусаў, вартых таго, каб заніць месца ў тапаніміцы нашага горада. Першая шасцёрка, якая будзе ўключаная ў адпаведны зварот да гарадскіх чыноўнікаў, выглядае так: Францішак Скарына, Васіль Быкаў, Янка Купала, Уладзімір Мулявін, Багуслаў Радзівіл".

Цэлы вечар у рэстаране гучала беларуская музыка ў выкананні Зміцера Вайщошкевіча, гурта "Стары Ольса", "Крамы" і Лявона Вольскага.

ЛЮБЛІН (ПОЛЬШЧА)

На Дзень Волі ў Любліне адбыўся мультымедыйны паказ здымкаў Паўла Даўдоўскага - пальяка з беларускім грамадзянствам. Беларусь на яго здымках вельмі розная - спалучающа і выдатныя краівіды, і помнікі архітэктуры, і камуністычныя сімвалы. Падчас паказу аўтар каментаваў здымкі і адказваў на пытанні прысутных.

Скончылася сустрэча выступам беларускага гурта "Мятліца", які паўстаў у Любліне.

БЕЛАСТОК (ПОЛЬШЧА)

У беластоцкім Ваяводскім асяродку анімацыі культуры прыйшла традыцыйная святочная вечарына з нагоды 92-х угодкаў БНР. Як і ў папярэднія гады, падчас вечарыны былі адзначаныя беларусы, што зрабілі значны ўнёсак у падтрымку і развіццю беларускасці за мінулы год.

Сёлета ўзнагароды атрымалі: мастак Віктар Кабац, каардынатор Беларускай інтэрнэт-бібліятэкі "Камунікат" Яраслаў Іванюк ды дырэктар Бельскага беларускага ліцэя Андрэй Сцяпанюк. Таксама ў межах вечарыны адбыўся прагляд фільма "Генерал няскончанай вайны" вытворчасці тэлеканала "Белсат", прысвечаны генералу Станіславу Булак-Балаховічу.

ГАЙНАЎКА (ПОЛЬШЧА)

Вучні і настаўнікі Гайнаўскага комплекса школ з дадатковым навучаннем беларускай мове адзначылі Дзень Волі ўрачыстай лінейкай і фестывалем дакументальных фільмаў пра незалежнасць Беларусі.

ВАРШАВА (ПОЛЬШЧА)

У Варшаве на Дзень Волі моладзь з ініцыятывы "Wolna Białoruś" зладзіла арыгінальную акцыю: для беларусаў і ўладаў Беларусі былі наўмаліванныя дзве гіганцкія паштоўкі. Усе ахвочыя запрашаліся пакінуць на паштоўках свае вінішаванні і пажаданні. Адбывалася акцыя каля брамы Варшаўскага універсітэта.

За некалькіх гадзін маляванне святочных паштоўак ператварылася ў сапраўдную міжнародную акцыю, да якой далучаліся турысты і студэнты з Паўночнай Карэі, Швецыі, Казахстана, Украіны і беларусы, якія жывуць у Варшаве.

ТАРОНТА (КАНАДА)

Канадскія беларусы адзначылі Дзень Волі 28 сакавіка ў Беларускім грамадска-рэлігійным цэнтры Таронта. Паводле словаў старшыні Згуртавання беларусаў Канады Надзеі Дробінай, у гэтым годзе акрамя традыцыйных дакладаў

і канцэртаў вырашылі правесці онлайн-віншаванне і звязацца праз інтэрнэт з грамадскімі, палітычнымі ды культурнымі дзеячамі з Беларусі, ЗША, Еўропы.

ВІЛЬНЯ (ЛІТВА)

Святкаванне 92-й гадавіны абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі адбылося 27 сакавіка ў Таварыстве беларускай культуры ў Літве. Знакавым момантам свята стала тое, што ўпершыню пасля стварэння ў 1997 годзе альтэрнатывы Таварыству беларускай культуры ў Літве - Згуртавання беларускіх грамадскіх суполак Літвы, беларусы Літвы адсвяткавалі Дзень Волі разам. Падчас святочнай вечарыны адбыўся паказ фільма Юрыя Хашчавацкага і Алега Дашкевіча "Дзень Волі", а таксама прэзентацыя кнігі Анатоля Астапенкі "Ігде зродзіліся и ускормлены суть по Бозе..." (Дослед беларускага нацыяналізму).

СЕВАСТОПАЛЬ (УКРАЇНА)

28 сакавіка ў сядзібе Севастопальскага таварыства беларусаў імя Максіма Багдановіча "Пагоні" адбыўся сход, прысвечаны 92-й гадавіне абвяшчэння БНР. Хвілінай маўчання ўдзельнікі сходу ўшанавалі памяць змагароў за свабоду Беларусі. Старшыня севастопальскай "Пагоні" Валеры Барташ распавёў аб творчай і грамадскай дзеянасці мастака Алеся Марачкіна. Прагучалі вершы Ларысы Геніуш і Рыгара Барадуліна.

Паводле "Нашай Нівы", "Беларуса на чужыне", "Еўрападыё", "Радыё Рацыя", www.belmov.org, www.svitnak.lv

Падрабязней пра святкаванне Дня Волі ў суполках беларускай дыяспары чытайте на сайце zbsb.org

Гіганцкая паштоўка для ўладаў Беларусі

МАЛАЯ РАДА ЗАЦВЕРДЗІЛА ПЛАН ПРАЦЫ “БАЦЬКАЎШЧЫНЫ” НА ГЭТЫ ГОД

Пасяджэнне Малой Рады Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” адбылося 12 сакавіка ў Мінску.

Пачалося пасяджэнне са спра- ваздачнага дакладу аб дзейнасці “Бацькаўшчыны” пасля Пятага з’езда беларусаў свету, з якім выступілі кіраўнік МГА “ЗБС “Бацькаўшчына” Алена Макоўская і старшыня Рады Ніна Шыдлоўская.

Сябры Рады таксама заслушалі **фінансавую справаздачу** аб дзейнасці Згуртавання за 2009 год. Абодва даклады – аб дзейнасці “Бацькаўшчыны” пасля Пятага з’езда і фінансавая справаздача – былі адзінаголосна зацверджаныя Малой Радай.

Галоўнае пытанне, якое разглядалася падчас пасяджэння, – **план працы МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”** на гэты год. Планам вызначаныя асноўныя накірункі інфармацыйнай, арганізацыйнай, юрыдычнай, выдавецкай дзейнасці “Бацькаўшчыны”, а таксама дзейнасці ў галіне навукі і адукацыі, культуры і асветы. План складаецца з 98 пунктаў.

У галіне арганізацыйнай і прававой дзейнасці, да прыкладу, перадугледжаны ўдзел у працы Рабочай групы Нацыянальнага цэнтра заканадаўства і прававых даследаванняў па распрацоўцы закона аб беларусах замежжа; сустрэчы з міністрамі і супрацоўнікамі Мінкульту, МЗС, Апарата Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў, Мінадукацыі і інш. па пытаннях беларусаў замежжа; арганізацыя святкавання 20-годдзя стварэння “Бацькаўшчыны” (10 верасня); арганізацыя публічных сустрэч у Мінску з кіраўнікамі беларускіх арганізацый замежжа ды шматлікія іншыя мерапрыемствы.

Нагадаем, нядуна адбылася першая такая сустрэча – са старшынём Таварыства беларускай культуры ў Літве Хведарам Нюнькам. Таксама найбліжэйшим часам плануецца падрыхтаваць і даслаць паўторныя звароты да дзяржаўных органаў РБ па пытаннях, выкладзеных у праграме “Беларусы свету”, прынятай Пятагом з’ездам беларусаў свету.

Што тычыцца дзейнасці ў галіне культуры і асветы, то найперш варта адзначыць працу ў межах агульнанацыянальнай грамадскай кампаніі “Будзьма беларусам!”, асноўным каардынатарам якой з’яўляецца Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына”. Апроч таго, пілнам прадугледжанае правядзенне шматлікіх мерапрыемстваў, сярод іх:

- удзел у Арганізацыйным камітэце па святкаванні 100-годдзя Ларысы Геніош;
- удзел у Арганізацыйным камітэце па святкаванні 100-годдзя Барыса Кіта, у тым ліку арганізацыя святочнай вечарыны 6 красавіка;
- распрацоўка канцепціі і ўдзел у выданні і распаўсюдзе дыска “Найлепшае – барды” ў межах кампаніі па павышэнні нацыянальнай самадэнтыфікацыі беларусаў;
- правядзенне конкурсу сярод вучняў на тэмы: “Найлепшы нарыс пра выбітных людзей майго краю, якія зрабілі важкі ўнёсак у сусветную культуру” і “Найлепшы нарыс пра гісторыю майго населенага пункта” (супольна з гістарычным клубам “Стары Гетман”);
- арганізацыя выставы мастакоў – беларусаў Балты “Маю гонар” (па ўзгадненні з суполкай “Маю гонар” і Мінкультам РБ);
- удзел у святкаванні 600-годдзя Грунвальдской бітвы. Арганізацыя цыклу гістарычных лекцый;
- удзел у святкаванні 20-годдзя прыняцця Вярхоўным Саветам Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце;
- практычна дапамога арганізацыям беларусаў замежжа.

У галіне выдавецкай дзейнасці ў 2010 годзе запланавана:

- перавыданне кніг Алега Трусава “Невядомая нам краіна” і Анатоля Грыцкевіча “Старонкі нашай мінуўшчыны”;
- падрыхтоўка да друку матэрыялаў Чацвертага і Пятага з’ездаў беларусаў свету;
- друк і распаўсюд буклету “Гі-

торыя Беларусі адной старонкай” (супольна з гістарычным клубам “Стары Гетман”);

- падрыхтоўка pdf-версіі брашуры Леаніда Лытца “Культура Беларусі: от самабытнай к денационализованнай”;

• выданне збору твораў Алеся Петрашкевіча;

• выданне ў серыі “Бібліятэка Бацькаўшчыны” кніг Наталіі Гардзіенкі “Беларусы Вялікабрытаніі”, а таксама пазасерыйных мастацкіх і навукова-папулярных кніг;

• выданне і распаўсюд па бібліятэках бюлетэня кніжных навінкаў “Кніганоша” (супольна з Саюзам беларускіх пісьменнікаў).

Таксама падчас пасяджэння Малой Рады паступіла прапанова ад Міколы Купавы выдаць альбом твораў знакамітага беларускага мастака Яўгена Куліка. Акрамя таго, спадар Купава пропанаваў ад імя Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” выступіць з заявай аб неабходнасці правядзення конкурсу сярод скульптараў на распрацоўку помніка Міндоўгу, які мусіць паўстаць у Наваградку. На дадзены момант, па словах спадара Купавы, ніякага конкурсу сярод скульптараў не праводзіцца, што з’яўляецца парушэннем працэдуры рэалізацыі такіх праектаў.

Адам Мальдзіс пропанаваў працягнучы камплектаванне матэрыялаў для будучых даведнікаў “Беларусы ў свеце”. Яго пропанова выклікала дыскусію сярод сяброў Рады аб tym, якім чынам найлепшай рэалізації выданне гэтых даведнікаў. Ад Валянціна Голубева паступіла пропанова, якая была падтрыманая прысутнымі: рыхтаваць асобныя даведнікі па краінах і толькі пасля аўяднаць іх у адно шматтомнае выданне.

Марыя Міцкевіч выступіла з пропановай ад імя Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” накіраваць у мэрюю Варшавы ліст з просьбай аб усталяванні ў горадзе помніка Янку Купалу.

Разгледжаны вышэй план дзейнасці МГА “ЗБС “Бацькаўшчына” на 2010 год, як і ўсе пропановы, што паступілі падчас пасяджэння, былі адзінаголосна зацверджаныя сябрамі Малой Рады МГА “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына”.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”*

"БЕЛАРУСКІ КНІГАЗБОР" АДЗНАЧЫЎ ЮБІЛЕЙ

15 гадоў таму, у 1995 годзе, пісьменніку Кастусю Цвірку прыйшла ў галаву ідэя выдаць у 200 тамах усё найлепшае з літаратуры, што было створана на беларускай зямлі ад самага пачатку пісьменства да нашых дзён. Хаця ў той час нікому асабліва не верылася, што ідэю гэтую можна ажыццяўіць, вядомыя дзеячы навукі і літаратуры ўтварылі Міжнародны фонд "Беларускі кнігазбор". А ў 1996 годзе выйшаў першы том праекту - "Выбраныя творы" Яна Чачота. Так пачалося стварэнне унікальной кніжной серыі "Беларускі кнігазбор".

Нядыўна свет пабачыў юбілейны, пціцідзесяты том праекту. Гэтую падзею МГА "Белкнігазбор" вырашила адзначыць супольна з МГА "Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" святочнай вечарынай пад назвай "Збіраўся скарб: 50 тамоў "Беларускага кнігазбору". Вечарына мусіла адбыцца 17 сакавіка ў Палацы мастацтваў у Мінску.

Падчас імпрэзы былі запланаваныя выступы старшыні МГА "Белкнігазбор" Кастуся Цвіркі, дырэктара ПУП "Кнігазбор" Генадзя Вінярскага, намесніка старшыні Рады МГА "ЗБС "Бацькаўшчына" Валерыя Герасімава.

Пра важнасць "Беларускага кнігазбору" і літаратурную спадчыну Беларусі меліся расказаць акадэмік Радзім Гарэцкі, доктар філалагічных навук Адам Мальдзіс, заслужаны артыст Рэспублікі Бела-

Вечарына "Белкнігазбору" праішла ў фое Палаца мастацтваў. Спявае Віктар Скорабагатаў

русь Віктар Скорабагатаў, паэты Генадзь Бураўкін, Анатоль Вярцінскі, Уладзімір Някляеў.

Акрамя таго, на імпрэзе мусілі выступіць Лявон Вольскі, трою "Выготкі", Таццяня Беланогая.

На жаль, напярэдадні вечарыны, увечары 16 сакавіка, адміністрацыя Палаца мастацтваў паведаміла арганізатарам, што правядзенне мерапрыемства немагчымае з тэхнічных прычынаў.

Тым не менш, імпрэза ўсё ж адбылася. У фое Палаца мастацтваў сабралася каля 100 чалавек, і Кастусь Цвірка вырашыў не расчароўваць гледачоў, якія настроіліся на мера-прыемства.

Вядучым імправізаванай вечарыны выступіў паэт Уладзімір Някляеў. Ён распавёў пра гісторыю стварэння кнігі ўласных твораў "Выбранае", што зусім нядыўна выйшла ў серыі "Беларускі кнігазбор", зачытаў некалькі вершаў ды падарыў мабільны тэлефон Кастусю Цвірку, каб той наступным разам мог аператрыўна паведаміць пра адмену імпрэзы.

Таксама падчас імпрэзы выступілі акадэмік Радзім Гарэцкі, паэт Анатоль Вярцінскі, а маэстра Віктар Скорабагатаў парадаваў гледачоў песьней Станіслава Манюшкі.

Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"
Фота: "Еўрападыё"

АБВЯШЧАЕЦЦА КОНКУРС НА НАЙЛЕПШЫ ЭСКІЗ ДОШКІ Ў ГОНАР ЛАРЫСЫ ГЕНІЮШ

МГА "Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" і суполка "Скарына" (Прага, Чехія) у межах аргкамітета па святкаванні 100-годдзя з дня нараджэння славутай беларускай паэткі Ларысы Геніюш абвяшчаюць конкурс на найлепшы эскіз памятнай шыльды ў гонар паэткі.

Шыльда будзе ўсталяваная ў Празе, на доме, дзе жыла Ларыса Геніюш падчас свайго легальнага знаходжання ў Чэхаславацкай Рэспубліцы.

Тэкст на беларускай і чэшскай мовах, які неабходна размясціць на мемарыяльнай дошцы:

"У поўную сілу беларускай, роўнай усім і на ўніканай, я была толькі ў Чэхі..."

Тут ад 1943 г. жыла беларуская па-

этка Ларыса Геніюш, у 1948 г. высланая ў савецкі ГУЛАГ.

"Plnou měrou jsem Běloruskou, rovnoprávnou a nepronízenou, byla pouze u Čechách..."

V tomto domě žila od r.1943 běloruská básnířka Larysa Geniuš, v r.1948 odvlečena do sovětského gulagu.

Па эскізе пераможцы будзе адкрытая памятная дошка Ларысе Геніюш. Пераможцу конкурсу чакае падзялка ў Прагу.

Эскізы дасылайце да 15 красавіка на адрас: 220012, г. Мінск, вул. Кузьмы Чорнага, 31, офіс 906, МГА "ЗБС "Бацькаўшчына" або па электронай пошце на скрынку: zbsb@tut.by.

Тэлефон для даведак: +375 17 200 70 27

Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

"БАЦЬКАЎШЧЫНА" ЗНАЁМІЦЬ З НОВЫМ БЕЛАРУСКІМ КІНО

МГА "Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" разаслала па шэрагу суполак беларускай дыяспары фільм Алега Дацкевіча "Варганы". Гэта адзін з шэрагу фільмаў створаных незалежнай асацыяцыяй "БелФільм", якія прэзентуюць новае беларускае кіно.

Фільмы, што выйшлі ў межах гэтага праекту, - розныя паводле мастацкай якасці і паводле жанраў, гэтыя творы прэзентаваныя вядомымі і невядомымі рэжысёрамі, гэтае кіно ахоплівае розныя грані сучаснага грамадства, нарэшце, гэтыя стужкі створаныя па-за цэнзурай.

"Бацькаўшчына" спадзяеца, што прапанаваны да прагляду фільм будзе цікавым. Фільм даслани ў разлікам на зваротную сувязь, на

Працяг на стар. 6

ЗАЦВЕРДЖАНА ПРАГРАМА СВЯТКАВАННЯ 100-ГАДОВАГА ЮБІЛЕЮ БАРЫСА КІТА

Другое пасяджэнне аргкамітэта па святкаванні 100-гадовага юбілею Барыса Кіта, у склад якога ўваходзіць і кіраўніцтва МГА “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына”, адбылося ў Мінску 25 лютага.

На пасяджэнні быў зацверджаны план мерапрыемстваў, якія пройдуть у межах святкавання юбілея славутага навукоўца.

Паводле плану, асноўным мерапрыемствам будзе святочная вечарына ў дзень нараджэння Барыса Кіта 6 красавіка, якая мае адбыцца ў Палацы мастацтваў ў Мінску. Арганізатар гэтай вечарыны – Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына”. На мерапрыемства запрошаныя прадстаўнікі айчыннай навукі і культуры, уладаў краіны, паслы шэрагу дыпломій.

Падчас вечарыны будзе зачытана вітанне ад юбіляра. Зробіць гэта давераная асоба Барыса Кіта, яго

“амбасадар у Беларусі”, як ён сам яе называе, Лідзія Савік.

На вечарыне будзе дзейнічаць выставка кніг і дакументаў, прысвечаных юбіляру.

Акрамя таго, запланаванае выданне каталогу персанальнага архіву Барыса Кіта з фондаў Навагрудскага гісторычна-краязнаўчага музея, правядзенне чэмпіянату інтэлектуальных гульняў у Навагрудку, прысвечанага юбілею знакамітага навукоўца, правядзенне лекцый-прэзентацый у школах Навагрудка “Барыс Кіт – слава і горнар Навагрудчыны”, вечарыны ў Карэліцкім музеі “Зямля і людзі” з выставай, прысвечанай юбіляру, наўедванне Барыса Кіта прадстаўнікамі афіцыйных структур Беларусі, выступы ў друку з артыкуламі, прысвечанымі 100-годдзю Барыса Кіта.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

БЕЛАЯ ЯБЛЫНЯ ГРОМУ

Такую назну мае новы сольны праект Лявона Вольскага, презентацыя якога адбылася 23 сакавіка ў Купалаўскім тэатры ў Мінску. Гэтае сакавіта-прыгожае спалучэнне словаў належыць Народнаму пасту Беларусі Рыгору Барадуліну. Менавіта на яго верш і напісаная песня “Белая яблыня грому”. Акрамя таго, на дыску яшчэ 11 песняў на вершы беларускіх пастаў-класікаў XIX-XX стагоддзяў: Адама Міцкевіча, Францішка Багушэвіча, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Ларысы Геніюш, Аркадзя Куляшова, Пімена Панчанкі...

Ідэя праекту ў тым, каб рэабілітаць незаслужана забытых беларускіх пастаў, паказаць шырокаму колу слухачоў, што беларуская пазэя не толькі прыгожая, але і надзвичай актуальная і сучасная.

“Скандынаўская песня” Багдановіча ў ірландскім стылі, тэхнічнократычная песня “Машыны” на слова Ларысы Геніюш, змрочна-металёвая “Турма” Якуба Коласа, жыццесцвярдальная “Гэй, наперад!” на слова Янкі Купалы ў поп-панк-варыянце, “Немец” Францішка Багушэвіча ў фармаце рэп... Такім

чынам Лявон Вольскі дае магчымасць зусім па-новаму паглядзець на вядомых кожнаму з часоў школы пастаў.

Разам з песнямі да дыска дадаюцца партрэты тых самых дванаццаці пастаў, зробленыя Лявонам Вольскім, з міні-біяграфіямі, напісанымі журналістамі і пастам Глебам Лабадзенкам.

Выданне гэтага дыска стала магчымым дзякуючы падтрымцы МГА “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” і кіраўніка Да-брачыннага фонду “Этнічны голас Амерыкі” Ірэны Каляды-Смірновай.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

ДЗЕНЬ ВОЛІ

ЗВАРОТ ІВОНКІ СУРВІЛЛЫ....

Працяг. Пачатак на стр. 1

Свята Незалежнасці й Свабоды ды з гонарам успамінаць продкаў, якія 25 сакавіка 1918 года скінулі з роднага краю “апошніе ярмо дзяржаўной залежнасці”.

Жыве Беларусь!

Старшины Рады БНР

Івонка Сурвілла

Надрукавана ў скароце. Тэкст звароту цалкам чытаце на сایце zbsb.org

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА КРАСАВІК 2010 ГОДА

2 красавіка – 15 гадоў таму, у 1995-м, памёр Пімен Панчанка (1917-1995), Народны паэт Беларусі.

3 красавіка – 30 гадоў таму, у 1980-м, у Стэмфардзе (Канектыкут) памёр Леанід Галіяк (1910-1980), юрыст, журнالіст, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і ЗША.

6 красавіка – 100 гадоў таму, у 1910-м, нарадзіўся Барыс Кіт, вучоны, матэматык, фізік, канструктар амерыканскай ракетнай тэхнікі, дзеяч беларускай эміграцыі ў ЗША і Нямеччыне.

10 красавіка – 110 гадоў таму, у 1900-м, нарадзіўся Гаўрыла Гарэцкі (1900-1988), геолог, географ, эканаміст, дэмограф, дзеяч нацыянальна-культурнага руху.

14 красавіка – 125 гадоў таму, у 1885-м, нарадзіўся Сымон Рак-Міхайлоўскі (1885-1938), грамадска-палітычны дзеяч, сяббар Рады БНР, публіцыст.

15 красавіка – 110 гадоў таму, у 1900-м, нарадзіўся Уладзімір Тамашчык (у манастве Васіль, 1900-1970), праваслаўны святар, архіегіскап БАПЦ на эміграцыі.

22 красавіка – 5 гадоў таму, у 2005-м, у Лондане (Англарыё, Канада) памёр Барыс Рагуля (1920-2005), палітычны і вайсковы дзеяч, віц-прэзідэнт Рады БНР, дзеяч беларускай эміграцыі ў Нямеччыне, Бельгіі, Канадзе.

24 красавіка – 15 гадоў таму, у 1995-м, памёр Міхась Зуй (1909-1995), грамадска-палітычны дзеяч, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і Аўстраліі, прэзідэнт Беларускай Цэнтральнай Рады (1987-1995).

26 красавіка – Дзень памяці ахвяраў катасроfy на Чарнобыльскай АЭС.

28 красавіка – 110 гадоў таму, у 1900-м, памёр Францішак Багушэвіч (1840-1900), паэт, паразаік, публіцыст, удзельнік паўстання 1863-1864 гг.

29 красавіка – 20 гадоў таму, у 1990-м, памёр Юры Попка (1912-1995), грамадскі дзеяч, выдавец, пісьменнік, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне.

“БАЦЬКАЎШЧЫНА” ЗНАЁМІЦЬ З НОВЫМ БЕЛАРУСКІМ КІНО

Працяг. Пачатак на стр. 5

водгукі, калі магчыма, на дыскусію і абмеркаванне прапанаванага твору з аўтарамі.

У выпадку, калі нейкай з суполак беларускай дыяспары зацікавіцца здымкамі фільма пра сваю дзейнасць ці пра дзейнасць беларусаў сваёй краіны, нашыя рэжысёры з радасцю дапамогуць у гэтай справе.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

ВІНШУЕМ З ДНЁМ ВОЛІ!

Шаноўныя суродзічы!

25 сакавіка беларусамі па ўсім свеце адзначаецца найвялікша нацыянальнае гісторычнае свята – Дзень Волі. У гэты дзень 92 гады таму была абвешчаная незалежнасць Беларускай Народнай Рэспублікі, якая паклала пачатак сучаснай беларускай дзяржаўнасці.

Віншуем вас са святам і зычым трываласці, мужнасці, веры ў лепшое, вернасці ідэалам БНР, волі ў сэрцы і ў душы.

Управа
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

ДЗЕНЬ ПАМЯЦІ КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА

Дзень памяці Кастуся Каліноўскага адзначылі беларускія патрыёты 21 сакавіка ў Вільні. Арганізаторамі акцыі выступілі Таварыства беларускай культуры ў Літве і "Беларуская Нацыянальная Памяць".

У мерапрыемствах узялі ўдзел беларусы Вільні, студэнты ЕГУ, студэнты праграммы імя Каліноўскага з Польшчы, а таксама актыўісты грамадской ініцыятывы БУНТ.

Спачатку а 12-й у ЕГУ былі злажданыя адкрытыя лекцыі, затым у 15.30 ад Лукішкай плошчы да вежы на гары Гедыміна пачалося ўрачыстое шэсце.

Удзельнікі мерапрыемства прыйшлі цэнтральнымі вуліцамі Вільні ад таго месца, дзе 22 сакавіка 1864 года быў забіты Кастусь Каліноўскі, да месца, дзе, па пэўных звестках, ён быў таемна пахаваны.

Паводле www.buntby.com

Шэсце ў Дзень памяці Кастуся Каліноўскага

ВІНШАВАННЕ СЯБРАЎ ВЯЛІКАЙ РАДЫ

Маём гонар павіншаваць з днём нараджэння сябраў Вялікай Рады Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына", якія нарадзіліся ў красавіку: **Валянціну Арлову, Ігора Ляўкову, Сяргея Чыслава** (Беларусь), **Хвадара Юньку** (Літва), **Алену Глагоўскую** (Польшча), **Алега Рудакову, Сяргея Бандарэнку** (Расія), **Рыту Гаціх** (Чехія), **Петруся Капчыку** (Украіна), **Марыю Шышчанкову** (Францыя).

Жадаєм Вам выдатнага здароўя, бадзярасці, аптымізму, натхнёной працы, поспехаў ва ўсіх спраўах. Няхай у жыцці будзе болей сонечных дзён!

Управа МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

НАВІНЫ

ПЕРАДАЧА ПРА ЛАРЫСУ ГЕНІЮШ НА "РАДЫЁ РАЦЫЯ"

З лютага на хваліх "Радыё Рацыя" з'явілася адмысловая аўтарская перадача Алеся Аркуша "Мой лён і сон", цалкам прысвечаная жыццю і творчасці Ларысы Геніюш, стогадовы юбілей з дня нараджэння якой святкуюцца ў гэтым годзе.

У рамках перадачы гучыць інтэрв'ю з людзьмі, якія добра ведалі Ларысу Геніюш, інфармацыя пра мерапрыемствы, якія ладзяцца ў гонар паэткі, а таксама звесткі пра яе творчасць, жыццёвё шлях, вершы і песні на яе слова.

Да прыкладу, слухачы ўжо паспелі паслухаць рэпартаж з пасяджэння арганізацыі камітэта па ўшанаванні памяці Ларысы Геніюш; інтэрв'ю з паэтам Сяргеем Панізікам, які ў далёкім 1968 годзе запісаў на магнітафон голас паэткі і захаваў да нашых дзён; а таксама інтэрв'ю з кіраўніком Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына"

Аленай Макоўскай, якая распавяла пра тыя мерапрыемствы Года Ларысы Геніюш, у якіх "Бацькаўшчына" возьмем актыўныя ўдзел.

Перадача "Мой лён і сон" гучыць на хваліх "Радыё Рацыя" штоныядзелю, пачатак у 11.05 і 23.05 па беларускім часе.

Паводле "Радыё Рацыя"

БЕЛАРУСЬ У НАШЫХ СЭРЦАХ

Мастацкая выставка пад такоў назвай адкрылася 1 сакавіка ў Чыкага ў вялікай зале Цэнтра для пажылых "Forever Young". На выставе экспанеца каля сарака твораў адзінаццаці беларускіх мастакоў, якія пасля эміграцыі жылі або жывуць у Чыкага. Сярод іх творы Хайма Ліўшыца, Юзафа Пучынскага, Ізраіля Радунскага, Даніїла Цырліна, Леаніда Асенняга, Міхаіла Ліўшыца, Анатоля Упарты і інш.

На ўрачыстым адкрыцці экспазіцыі з прывітальнімі словамі выступілі дырэктар Цэнтра "Forever Young" Марта Літас, арганізатары выставы Барыс Цынман і Ванкарэм Нікіфаровіч, старшыня беларускага зямляцтва Іосіф Кацман, мастак Ізраіль Радунскі.

Затым адбыўся вялікі канцэрт, у час якога гучалі беларускія народныя песні, песні з рэпертуару славутых "Песняроў" і аўтарскія песні паэта і кампозітара Міхася Клейнера, а таксама кампозітара, паэта, рэжысёра і выканальніцы Барыса Насоўскага.

Паводле Ванкарэма Нікіфаровіча,
Чыкага

КНІГА ПРА БЕЛАРУСКА-ГАБРЭЙСКІХ ЛІТАРАТараў

Кніга мае энцыклапедычны характар: тут пададзеныя звесткі не толькі пра пісьменнікаў, але і пра нарысістаў, рэдактараў, укладальнікаў слоўнікаў, а таксама пра мастакоў, якія ў сваёй творчасці не цураліся асадкі і паперы (як Марк Шагал, які з'яўляецца аўтарам публіцыстычных артыкулаў і вершаў, прысвяченых Віцебску).

На старонках выдання – габрэі, ураджэнцы Беларусі, якія зрабілі ўнёсак у беларускую, ідышскую, іўрыцкую і расійскую культуры. Тут кароткія звесткі пра ключавую постаць беларускай літаратуры Змітрака Бядулю і аднаго з пачынальнікаў справы перакладу з нямецкай на беларускую Юлія Таўбіна, пра тых, каго прызналі класікамі ідышскай літаратуры, пра копыльца Мэндэле Мойхер-Сфорыма і смаргонца Мойшэ Куль-

бака. Тутсама – імёны і біяграфічныя нататкі пра тых, хто распачынаў спраvu адраджэння культуры, заснаванай на старагабрэйскай мове, як рэаніматар гутарковага іўрыту і нязменны рэдактар легендарнай ізраільскай газеты "Га-Цві". Элізэр Бэн-Егуда з мястэчка Лужкі.

У прадмове да кнігі аўтар каротка і папулярна тлумачыць ключавыя падзеі гісторыі Беларусі апошніх двух стагоддзяў, якія сфармавалі абліччу сучаснай Беларусі ў цэлым і беларуска-габрэйскія стасункі ў прыватнасці.

***

Зіна Гімпелевіч. Беларуска-габрэйскія пісьменнікі XX стагоддзя: паходжанне, гісторыя, дыскурс і біяграфіі. Цэнтр беларускіх даследаванняў. Кан-зас: Southwestern College Academic Press. 2010. – 256 с.

Паводле "Нашай Ніўы"

ВЫЙШЛА КНІГА ПРА БЕЛАРУСКАЯ КУЛЬТУРНЫЯ КАШТОЎНАСЦІ ЗА МЯЖОЙ

Выйшла з друку кніга вядомага беларускага літаратуразнаўца, сябра Вялікай Рады МГА "ЗБС "Бацькаўшчына", прафесара Адама Мальдзіса "Белорусские сокровища за рубежом".

Аснову кнігі склалі артыкулы А. Мальдзіса, якія друкаваліся на старонках газеты "СБ. Беларусь Сегодня". Кніга прысвяченая праблеме рээстытуцыі культурных каштоўнасцяў, якія пры розных абставінах, у тым ліку ваенныx,

апынуліся па-за межамі Беларусі.

На старонках кнігі апісваецца гісторыя знікнення і мажлівія шляхі вяртання найвялікшай беларускай каштоўнасці – крыжа Ефрасінні Полацкай, а таксама слуцкіх паясоў, экспанатаў з музея Эмірыка Гутэн-Чапскага, нясвіжскай калекцыі партрэтава Радзівілаў ды іншых беларускіх багаццяў.

Цэлія артыкулы аўтар прысвяціў беларускім каштоўнасцям, якія знаходзяцца ў Літве, Польшчы, Расіі, Украіне, Вялікабрытаніі, Германіі, Францыі. Асобна ў алфавітным парадку даецца агляд па іншых краінах, нават па такіх далёкіх, як Японія, Іран, Кітай, Кенія.

***

Белорусские сокровища за рубежом / А. И. Мальдис. – Минск: Літаратура і мастацтва, 2009. – 208 с. : ил. – (Беларусь: вчера и сегодня).

Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

Беларусы ў свеце

№03 (98), сакавік 2010

Інфармацыйны бюлетэнь
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына".
Распаўсюджваецца на правах
унутранай дакументацыі.

Меркаванні аўтараў могуць не супадаць з думкай рэдакцыі.
Ладырохтоўка матэрыялаў і вёрстка – Т. Печанко
Адказныя за нумар –
А. Макоўская, Н. Шыдлоўская
Наклад 250 асобнікаў

IN MEMORIAM

АЛЯКСАНДР КУЛАКОЎСКІ (1942-2010)

У Мельбурне (Аўстралія) 18 сакавіка памёр беларускі праваслаўны святар Аляксандр Кулакоўскі.

Аляксандр Кулакоўскі нарадзіўся 25 сакавіка 1942 г. у в. Тулічава на Наваградчыне ў сялянскай сям'і.

Пасля таго як у 1942 г. Тулічава спалілі ў часе карнай аперацыі немцы, Кулакоўскі перабраўся ў Мінск. Адтуль у 1944 г. выехаў на Заход. Немцы адправілі яго пад самую французскую мяжу капаць бункеры. Па сканчэнні вайны апынуўся ў беларускім лагеры ў Остэргофене (Нямеччына), дзе вучыўся ў беларускай гімназіі. Потым вучыўся ў Пасаі і ў Нюрнбергу ў нямецкіх прафесійных вучэльнях. Атрыманая там адукцыя вельмі прыдадлася пасля пераезду ў Аўстралію ў 1949 годзе.

У гэтай краіне працаваў токарам, збіраў заводскія станкі. На пенсію выйшаў, працуячы на пошце.

Амаль адразу па прыездзе ў Мельбурн далучыўся да беларускага грамадскага руху, чым і займаўся ў вольны час.

У 1958 г. а. Мадэст (Яцкевіч) заснаваў у Мельбурне парафію БАПЦ імя Трох Віленскіх Пакутнікаў. Кулакоўскі спачатку кіраваў царкоўным хорам, а ў 1963 г. у Нью-Ёрку быў высвячаны на дыякана, а потым атрымаў і святарскія свячэнні.

Пасля адыху а. Мадэста з парафіі стаў ігуменам парафіі Трох Віленскіх Пакутнікаў. Пры ім было заснаванае дабрачыннае сястрыцтва, жаночы свецкі хор "Каліна", які існуе і дагэтуль, а ў 1981 г. з ініцыятывы айца Кулакоўскага быў куплены новы будынак для царквы.

Айцец Аляксандр таксама быў ініцыятарам набыцця дзялянкі пад беларускім пахаванні на гарадскіх могілках Фоўкнер у Мельбурне.

Паводле "Нашай Ніўы"

Управа МГА "ЗБС "Бацькаўшчына" выказвае шчырыя спачуванні родным а. Аляксандра Кулакоўскага ў сувязі з цяжкай стратай. Рай светлыя яго душы.

Адрас рэдакцыі:

бул. Рэвалюцыйная, 15, г. Мінск
220030, Рэспубліка Беларусь
www.zbsb.org
zbsb@lingvo.minsk.by zbsb@tut.by

тэл./факс (+375 17) 200-70-27